

Pred nami so kateheze, ki jih je v pripravi na 8. svetovno srečanje družin (Philadelphia, ZDA, 22. - 27. 9. 2015) pripravila nadškofija Philadelphia v sodelovanju z papeškim svetom za družino.

Te kateheze razlagajo, kako vse katoliško učenje o zakonu, spolnosti in družini izhaja iz naših osnovnih prepričanj o Jezusu. Te kateheze ponujajo pripovedni začetek z našim stvarjenjem, trezno ugotavljajo naš padec in izzive, s katerim se soočamo, ter poudarjajo Božji načrt za naše odrešenje. Ljubezen je naše poslanstvo in samo če bomo ljubili Boga in bližnjega bomo v polnosti živi.

Te kateheze so namenjene vsem, ki si želijo poglobiti svoje znanje o učenju Cerkve glede zakona in družine. Priporočamo jih za preučevanje v župnijskih občestvih, duhovnikom za študij ob pripravi na razna srečanja in pridige, zakonskim skupinam, ...

I. USTVARJENI ZA VESELJE

Smo več kot naključje evolucije. Smo več kot le seštevek bioloških danosti. Bog obstaja. On je dober. On nas ljubi. Ustvaril nas je po svoji podobi, da bi imeli delež v njegovem veselju. Igra aktivno vlogo v naših življenjih. Poslal je svojega edinega Sina, da bi obnovil naše dostojanstvo in nas peljal domov k Očetu.

Načrt za življenje in ljubezen, ki nas podpira

1. Katoliško učenje o zakonu in družini izhaja iz srca naše vere. Zato lahko začnemo z obnovitvijo temeljne zgodbe Cerkve. Naš Bog ni nedosegljiv in oddaljen; verujemo, da se je Bog razodel v Jezusu Kristusu. Jezus je vir upanja, vere, ljubezni in veselja, ki oživlja življenje katoliške družine. On je razlog, da lahko zaupamo modrosti katoliških prepričanj. Vse kar ponujamo v tej katehezi, izhaja iz Jezusa samega.
2. Kot je pred nedavnim rekel papež Frančišek o poročenem življenju: »Obljubljena ljubezen za večno je možna, ko zaznamo načrt, ki je večji od naših idej in podvigov, načrt, ki nas podpira in nam omogoča, da svojo prihodnost popolnoma predamo tistemu, ki ga ljubimo.« Vendar živimo v času globokega globalnega skepticizma glede vsakega »večjega načrta« ali višjega pomena človeške izkušnje. Za mnoge ljudi je človeška oseba samo malo več kot naključje evolucije; ogljikovi atomi z osebnim mnenjem. Z drugimi besedami za mnoge ljudi človek nima nobenega višjega smisla razen tistega, ki si ga sam ustvari.
3. V dobi napredne tehnologije in materialnega bogastva lahko zveni sklepanje, da ni Boga, prepričljivo. A na koncu je to v viziji, kdo smo kot moški in ženske, premalo. Spodkopava človeško dostojanstvo. Stradajočo dušo pušča lačno. Ni resnica.
4. V resnici mi hrepenimo po smislu. Koprnenje po smislu je univerzalna človeška izkušnja. Človeška bitja so si vedno zastavljala osnovna vprašanja, kot so »Kdo sem?«, »Zakaj sem tu?«, »Kako naj živim?«. Krščanstvo se je vzdignilo iz antične sredozemske mešanice grške, rimske, hebrejske in drugih kultur. To je bil svet, kjer so se različni odgovori na osnovna človeška vprašanja borili za prevlado.
5. Danes smo v podobnem položaju. Kot v antičnem svetu se tudi danes različne kulture prekrivajo in prodirajo druga v drugo. Tako kot takrat tudi danes med seboj tekmujejo različne življenjske filozofije, ki ponujajo različne vizije, kaj je tisto, kar naredi življenje

dobro. Obenem pa se širita tudi trpljenje in revščina, prav tako pa tudi cinizem (v nekaterih kulturah) proti vsaki religiji ali filozofiji, ki trdi, da ponuja obvezujočo ali popolno resnico.

6. S tolikimi odgovori, ki so si v konfliktu, je naša doba zelo zmeden čas. Mnogi ljudje danes iskreno iščejo smisel, a ne vedo, komu zaupati oziroma kje ali komu se obvezati s svojim življenjem.
7. Sredi te negotovosti so kristjani ljudje, ki zaupajo v Jezusa Kristusa. Kljub večpomenskosti človeške zgodovine katoliška pot upanja in veselja, ljubezni in služenja temelji na srečanju z Jezusom. Kot je sv. Janez Pavel II. razglasil v svoji prvi okrožnici: »To izkazovanje ljubezni in usmiljenja dobi v človeški zgodovini svojo podobo in ime: imenuje se Jezus Kristus.«¹ Vse sledi temu. Jezus Kristus je temelj krščanske vere.

Jezus razodene Boga in načrt se prične odvijati

8. V Svetem pismu Jezus vpraša učence: »Kaj pa vi pravite, kdo sem?« (Mt 16,13-20) Človeška zgodovina zadnjih 2000 let se osredotoča na ta odgovor. Kristjani so ljudje, ki so, srečujoč Jezusa na različne načine (po pričevanjih svetnikov in apostolov, po Svetem pismu in zakramentih, v molitvi in služenju ubogim, v češčenju, skozi prijateljstvo in družino), sposobni zaupati Jezusu in lahko skupaj s Petrom rečejo: »Ti si Mesija, Sin živega Boga.« (Mt 16,16)
9. Med mnogimi dejanji, ki jih je Jezus na zemlji naredil, zavzema najpomembnejše mesto Njegovo trpljenje in vztrajanje v ljubezni; Jezusa so križale človeške roke, a je bil zmagoslavno povišan nad smrt. Ker je Bog sam trpel te stvari, kristjani verujemo, da Bog ni oddaljen od nobenih človeških okoliščin. Niti ne verjamemo v muhastega boga ali v božanstvo, ki tekmuje s človeškimi bitji. Bog, v katerega zaupamo, želi, da uspevamo. Zaradi Jezusa Kristusa imamo katoličani zaupanje v Božjo ljubezen do nas. Kot je papež Frančišek razložil v svoji prvi okrožnici:

Bog ne daje trpečemu misli, ki vse pojasni, ampak mu ponudi odgovor v obliki spremljajoče navzočnosti, zgodbe dobrega, ki se poveže z vsako zgodbo trpljenja, da bi v njej odprla vrata k luči. V Kristusu je Bog sam hotel deliti to pot z nami in nam podariti svoje gledanje, da bi v njem videli luč. Kristus, ki je prestal bolečino, je »začetnik in dopolnitelj vere«.²

10. V nekem smislu je vsa krščanska teologija razlaga, kaj pomeni reči, da je Bog postal človek, umrl in ponovno vstal. Božja prisotnost v človeškem mesu v Jezusu pomeni, da je transcendenten Stvarnik sveta hkrati naš vedno prisoten, intimen in najbolj nežen Oče. Troedini Bog bo vedno neskončna skrivnost, pa vendar je taisti Bog postal določen človek v določenem času in na določenem kraju. Bog je postal ranljiv tako kot dojenček v jasliah kot človek na križu. Jezus je učil in govoril, se smejal in jokal; njegovo življenje, smrt in vstajenje pomenijo, da četudi je Bog neizčrpno skrivnost, ni neprozoren. Jezus je tisti, ki nam omogoča, da lahko samozavestno govorimo o Bogu in božanski resnici.

¹ Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (Redemptor hominis), Ljubljana 1979, 9. (RH)

² Frančišek, Okrožnica Luč vere (Lumen fidei), Ljubljana 2013, 57.

11. Jezus govori o sebi kot o Sinu Očetovemu in s svojim Očetom pošilja svojega Duha, da bi bil z njegovimi ljudmi. Tako se učimo od njega, da je Božja narava večno občestvo treh božanskih oseb: Očeta, Sina in Svetega Duha. Skozi krst v njegovo Cerkev Jezus vabi vse, da bi bili deležni Božje zaveze in bili deležni božanske skupnosti.

Jezus razodene našo človeško identiteto in cilj potovanja

12. Ko Jezus razodeva, kdo je Bog, hkrati razodeva, da nas Bog ljubi in nam ponuja roko. Jezus pa tudi razodeva, kaj pomeni biti človek. II. Vatikanski koncil, ko govori o Jezusu kot o »Besedi« Božji uči, da »V resnici samo v skrivnosti učlovečene besede res v jasni luči zasije skrivnost človeka.«³ V Jezusu Kristusu spoznavamo stvari o sebi, ki so resnične, ki jih nismo mogli sami izumiti in jih sicer ne bi vedeli. Kot pravi Sveto pismo, »vaše življenje je skrito s Kristusom v Bogu«. (Kol 3,3) Katoličani verjamemo, da je Bog tako ljubil svet (Jn 3,16), da je raje, kot da bi nas pustil v zmedi, prevzel človeško meso, da je razkril, kdo je On in kdo smo mi. II. vatikanski koncil pojasnjuje:

Najvišji vidik človekovega dostojanstva je vsebovan v njegovi poklicanosti k občestvu z Bogom. K pogovoru z Bogom je človek povabljen že od začetka svojega nastanka: saj biva le zato, ker ga je Bog iz ljubezni ustvaril in ga vedno iz ljubezni ohranja; in človek tudi ne živi v polnosti skladno z resnico, če ne priznava svobodno te ljubezni in se ne izroča svojemu Stvarniku.⁴

Kot je papež Benedikt XVI. poudaril na zadnjem Svetovnem srečanju družin v Milanu leta 2012, »Ljubezen je tista, ki naredi iz človeka verodostojno podobo Blažene Trojice, podobo Boga.«

13. Izraz »Božja podoba« prihaja iz 1. Mojzesove knjige (1 Mz 1,26-27, 5,1 in 9,6). Izraz namiguje, da je vsaka posamezna oseba dragocena, z enkratnim in neovrgljivim dostojanstvom. Morda zlorablamo druge ali sebe, vendar ne moremo izbrisati resnice, kako in kakšne nas je Bog ustvaril. Naše temeljno dostojanstvo ni zbirka naših napak in dosežkov. Božja dobrota in ljubezen do nas je nad tem in daleč bolj temeljna kot katerikoli človekov greh. Božja podoba biva v nas ne glede na to, kar mi naredimo, da bi jo zakrili. Ustvarjenost po Božji podobi nam nakazuje, da naše pravo veselje in izpolnitev temelji v tem, da poznamo, ljubimo in služimo drug drugemu kakor to počne Bog.
14. Govoriti o moških in ženskah kot o »Božji podobi« pomeni, da ne moremo govoriti o človeštvu brez omembe Boga. Če je Božja narava, da je občestvo Svete Trojice – Oče, Sin in Sveti Duh – in če smo mi ustvarjeni po tej podobi, potem je v naši naravi da smo soodvisni. Da smo lahko oseba, potrebujemo občestvo. »Biti oseba po Božji podobi pomeni torej tudi bivanje v odnosu do drugega 'jaza'.«⁵ Da smo lahko mi sami mi, potrebujemo drug drugega in potrebujemo Boga. Potrebujemo nekoga, ki ga lahko ljubimo in nekoga, ki ljubi nas. Da smo, kakor smo ustvarjeni, se moramo dati našim bližnjim. »Biti oseba ... se lahko doseže samo po iskrenem darovanju samega sebe. Vzor takšne interpretacije osebe je Bog sam kot Trojica, kot občestvo Oseb. Reči, da je človek

³ II. vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu (Gaudium et spes), Koncilski odloki, Ljubljana 1980, 22. (CS)

⁴ CS, 19.

⁵ Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (Mulieris dignitatem), Ljubljana 1989, 7.

ustvarjen po podobi in podobnosti Bogu, pomeni, da je človek poklican, da biva za druge, da postane dar. Da bi rešili življenje, ga moramo izgubiti zaradi Njega (Mt 10,39). Ta teološka razlaga človeške osebe postane načrt vse moralne teologije, tudi katoliškega učenja o družini.

15. Morda se igračkamo z fantazijami o samozadostnosti. Vendar smo narejeni po Božji podobi in če hočemo živeti kot božji sinovi in hčere, kar v resnici smo, potem moramo sprejeti, ko nas Bog kliče k ljubezni do Boga in bližnjega. Kakor je Jezus razodel naravo Boga skozi ljubezen in svojo daritev na križu, tako tudi mi sprejemamo svojo naravo vedno globlje, ko vstopamo v odnos ljubezni in služenja bližnjemu in češčenja Boga.
16. Kot opaza II. vatikanski koncil v svoji razpravi o človekovem dostojanstvu, mnogi ateisti verjamejo, da »samo znanstveni dokazi« lahko povedo vse, kar moramo vedeti o sebi, brez ozira na kar koli drugega kakor na naravni svet. Vendar katoličani vztrajamo, da je teologija bistvena za antropologijo; z drugimi besedami, mi verjamemo, da je razumevanje Boga in njegovega namena ustvariti nas, nujno za vsako popolno obrazložitev človeškega bitja. Katoličani verjamemo, da nam je s tem, ko se je Bog razodel v Jezusu Kristusu, dal nazaj tudi resnico o nas samih, in razkril, da pripadamo Bogu. Božja ljubezen je temelj naše identitete in bolj osnovna kot katerikoli strah, ambicije ali vprašanja, ki jih morda imamo. Kot je ob začetku pontifikata učil sv. Janez Pavel II., »Človek torej, ki se hoče poznati v globinah – ne samo ob trenutnih, nepopolnih, čisto zunanjih ali celo samo navidezni vidikih in kriterijih svojega življenja – se mora s svojimi stiskami in dvomi, s svojo slabostjo in grešnostjo, s svojim življenjem in smrtjo napotiti h Kristusu.«⁶
17. Ko uči o zakonu, se Jezus sklicuje na Božji načrt in namen stvarjenja. Ko farizeji izzovejo Jezusa z vprašanjem glede razveze, jih v odgovoru spomni, da je Bog naredil človeka kot moža in ženo in sta oba eno meso (Mt 19,3-12). Podobno je apostol Pavel, ko je pisal Korinčanom o spolni etiki, spomnil na zvezo mesa med možem in ženo (1 Kor 6,16). Ko piše glede poroke Efežanom, jih spet spomni na to zvezo in jim pove, da je ta »skrivnost velika«, kar se nanaša na Kristusa in Cerkev (Ef 5,32). In ko piše Cerkvi v Rimu, govori o Božji naravi in volji, ki se je razodela v stvarjenju in govori o mnogih grehih, tudi seksualnih, ki se porodijo iz našega nepoznavanja Stvarnika (Rim 1,18-32).

Ljubezen je poslanstvo družine

18. Sedaj je najbrž že jasno, zakaj je tema Svetovnega srečanja družin 2015 »Ljubezen je naše poslanstvo«. Eden najpomembnejših papeških dokumentov 20. stoletja glede družinskega življenja, Familiaris Consortio svetega Janeza Pavla II., povzema, kako katoliško učenje o Bogu in človeški naravi oblikuje katoliško prepričanje, kako naj bi živeli.

Bog je človeka ustvaril po svoji podobi in sebi sličnega: tistega, katerega je poklical v življenje iz ljubezni, je hkrati poklical k ljubezni. Bog je ljubezen in živi sam v sebi skrivnost ljubezenskega občestva. Z ustvaritvijo človeka po svoji podobi in z neprestanim vzdrževanjem v bivanju, vpisuje v človeško naravo moža in žene poklicanost in s tem tudi sposobnost ter odgovornost za ljubezen

⁶ RH, 10.

in za občestvo. Ljubezen je torej temeljna in naravna poklicanost vsakega človeka.⁷

Božja ljubezen nas nikoli ne neha klicati. Tega vabila ne moremo izgubiti. Ustvarjeni smo bili po Božji podobi in kljub realnosti človeškega greha klic, ki je del našega stvarjenja, nikoli ne more biti izbrisan.

19. Katoliški pogled na zakon, družino in spolnost je del večjega poslanstva, ki je v tem, da živimo tako, da je Božja ljubezen vidna, da žari; živeti to poslanstvo naredi vsakodnevno življenje prežeto z Gospodovim veseljem. Celotna človeška oseba, telo in duša, naša moškost in ženskost in vse, kar izhaja iz tega, je vključeno v Božje povabilo. Podnaslov tega svetovnega srečanja družin je »v polnosti živa družina« in to z dobrim razlogom. Družina je najbolj živa takrat, ko sprejmemo Božje povabilo, da bi bili takšni sinovi in hčere, kakršne nas je ustvaril.

20. *Naša doba je zmeden in negotov čas. Jezus Kristus je zaupanja vredno sidro. Človeško dostojanstvo je varno v Jezusu, Bogu, ki je postal človek. Jezus je razodel, kdo je Bog in kdo smo mi. V Jezusu srečamo Boga, ki nam ponuja roko, ki ustvarja občestvo in nas vabi, da bi delili njegovo veselje. Ustvarjeni smo po Božji podobi in klicani v občestvo z Njim in drug z drugim. Ta ljubezen daje smisel in obliko vsem vidikom človeškega življenja, vključujoč družino.*

VPRAŠANJA ZA POGOVOR

- a. Kaj je takšnega na Jezusu, da mu lahko zaupamo?
- b. Katere stvari v vašem življenju vas zmotijo, da pozabite na Jezusa? Kaj bi vam pomagalo, da bi si z Njim postali bolj domači ali celo intimni?
- c. Kaj pomeni »ustvarjen po Božji podobi«? Ali lahko razumemo človeško identiteto brez Boga? Zakaj da ali zakaj ne?
- d. »Ljubezen je naše poslanstvo« je tema teh katehez. Kaj »ljubezen« pomeni v vašem življenju? Kako bi lahko poslanstvo ljubiti vplivalo na vaše izbire, prioritete in ambicije?

⁷ Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (Familiaris Consortio), Ljubljana, 1982, 11.